

**การใช้ประโยชน์จากคลังปัญญาครูเกษียณอายุ
เพื่อพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษาชุมชนตำบลแม่แรม
และเทศบาลตำบลแม่แรม อำเภอแม่อิง จังหวัดเชียงใหม่ ***
**Making Use of The Retired Teachers Wisdom for Local
Development: A Case Between Mae Ram Subdistrict
Community and Maeram Subdistrict Municipality,
Maerim District, Chiang Mai Province**

ศิรินาถ วุฒิชาน, ประรณนา ยศสุข, บงกชมาศ เอกเอี่ยม, และ นนท์ น้ำประทานสุข

Sirinath Wutthichan, Pradtana Yossuck, Bongkochmas Ekiem, and

Non Naprathansuk

วิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

School of Administrative Studies, Maejo University

Corresponding Author, E-mail: Sirinat_Wutthichan@outlook.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสำรวจคลังปัญญาและความเป็นไปได้ในการใช้ประโยชน์จากคลังปัญญาครูเกษียณอายุ 2) เพื่อทราบความต้องการในการใช้ประโยชน์จากคลังปัญญาครูเกษียณอายุของประชาชนในชุมชนตำบลแม่แรม และเทศบาลตำบลแม่แรม โดยใช้การวิจัยแบบผสมระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ครูเกษียณอายุ จำนวน 8 คน และบุคลากรในเทศบาลตำบลแม่แรม จำนวน 5 คน ได้แก่ นายกเทศมนตรี ผู้อำนวยการกองการศึกษา นักพัฒนาชุมชน นักวิชาการสาธารณสุข และ

* ได้รับความเห็นชอบ: 23 มิถุนายน 2565; แก้ไขบทความ: 8 สิงหาคม 2565; ตอรับตีพิมพ์: 15 สิงหาคม 2565

นักวิชาการเกษตร และการใช้แบบสอบถามกับประชาชนในตำบลแม่แรม จำนวน 372 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาและการวิเคราะห์โดยใช้สถิติพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า ครูเกษียณอายุที่เป็นสมาชิกชมรมครูบ้านนาญแม่ริม และอาศัยอยู่ในตำบลแม่แรมและพื้นที่ใกล้เคียง จำนวน 8 คน สามารถจำแนกความรู้ได้ 6 ด้าน ได้แก่ 1) การเลี้ยงเด็กปฐมวัย 2) สังคมและการใช้ชีวิตประจำวัน 3) ภาษาไทยและดนตรีไทย 4) การถนอมอาหาร 5) สุขศึกษาและพลศึกษา และ 6) การเกษตร จากการสำรวจความต้องการในการใช้ประโยชน์จากคลังปัญญาครูเกษียณอายุของประชาชนในตำบลแม่แรม พบว่าประชาชนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุอยู่ในช่วง 50 - 59 ปี มีการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น และประกอบอาชีพการเกษตร มีความต้องการความรู้จากคลังปัญญาครูเกษียณอายุในระดับมาก ในด้านการเลี้ยงเด็กปฐมวัย ด้านสังคมและการใช้ชีวิตประจำวัน ด้านการถนอมอาหาร ด้านสุขศึกษาและพลศึกษา และด้านการเกษตร ส่วนด้านภาษาไทยและดนตรีไทย มีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ยังพบว่า เทศบาลตำบลแม่แรมมีความต้องการใช้ประโยชน์จากคลังปัญญาครูเกษียณ ใน 5 ด้าน ได้แก่ 1) การเลี้ยงเด็กปฐมวัย 2) สุขศึกษาและพลศึกษา 3) สังคมและการใช้ชีวิตประจำวัน 4) การถนอมอาหาร และ 5) เกษตร

คำสำคัญ: คลังปัญญา; ครูเกษียณอายุ; การใช้ประโยชน์; การพัฒนาท้องถิ่น

Abstract

This research aimed 1) to explore the wisdom and feasibility of using the Teachers Wisdom Retirement Benefit. 2) Acknowledge the need for people to benefit from retiring teachers knowledge in Mae Rim Subdistrict Municipality, utilizing a mix of qualitative and quantitative research, Data was gathered by interviewing eight retired teachers and five residents of Mae Ram Subdistrict Municipality and 372 persons in Mae Ram Subdistrict were polled via a questionnaire Content analysis and Descriptive statistics were used to analyze the data.

The research finding that: A retired teacher expertise in 6 areas: 1) Early Childcare, 2) Society and daily life, 3) Thai language and Thai music, 4) preservation of food, 5) Physical and Health education and 6) Agriculture. A survey of people's needs in terms of utilizing retired teachers knowledge most of them needs were ranked in order of greatest to least importance. It found. Early childhood and adolescent care, Food preservation, social and daily life, health and physical education, and agriculture are all at high levels. The Thai language and music were both at a moderate level. It was also found that Mae Ram Subdistrict Municipality wants to use the knowledge of teacher pensioners club in the following five areas: 1) Early Childcare, 2) Physical and Health education, 3) Society and daily life, 4) preservation of food and Agriculture is number five.

Keywords: wisdom; the retired teachers; use; local development

1. บทนำ

ทั่วโลกในปัจจุบันเกิดการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างสังคมที่สำคัญที่สุดในศตวรรษที่ยี่สิบเอ็ดคือการเพิ่มขึ้นของประชากรสูงอายุ หลายประเทศทั่วโลกกำลังเผชิญกับการเติบโตอย่างรวดเร็วของจำนวนผู้สูงอายุซึ่งเกิดจากหลายปัจจัย เช่น อัตราการเกิดของประชากรทั่วโลกมีแนวโน้มลดลง ประชากรมีอายุยืนขึ้น เนื่องจากการรักษาพยาบาลมีประสิทธิภาพมากขึ้น และประชากรที่เกิดในยุค Baby Boomers ได้เข้าสู่วัยสูงอายุ โดยเฉพาะในประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น ประเทศฝรั่งเศส สวีเดน ญี่ปุ่น สิงคโปร์ ฯลฯ จากข้อมูลขององค์การอนามัยโลก (WHO) มีการคาดการณ์ว่าจำนวนประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป จะมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 3 ต่อปี ซึ่งในปี พ.ศ. 2560 จำนวนผู้สูงอายุทั่วโลกมีจำนวนประมาณ 963 ล้านคน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 13 ของประชากรทั่วโลก ในปี พ.ศ. 2573 คาดว่าจะมีจำนวนประชากรสูงอายุมากถึงประมาณ 1.4 พันล้านคน และจะเพิ่มขึ้นถึง 2 พันล้านคนในปี พ.ศ. 2593 (กรมสุขภาพจิต, 2563)

จากการสำรวจประชากรในประเทศไทยพบว่า จำนวนผู้สูงอายุในประเทศไทยมีตัวเลขเทียบเท่ากับประเทศที่พัฒนาแล้วหลายประเทศ ซึ่งถือว่ามีอัตราการเติบโตเป็นอันดับสามในทวีปเอเชียรองมาจากประเทศเกาหลีใต้และประเทศญี่ปุ่น โดยประเทศไทยนั้นได้เข้าใกล้สังคมสูงวัย

มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 และเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มตัวในปี พ.ศ. 2565 และในปี พ.ศ. 2573 ประเทศไทยจะมีสัดส่วนประชากรสูงวัยเพิ่มขึ้นอยู่ที่ร้อยละ 26.9 ของประชากรไทย โดยในปัจจุบันจากการสำรวจสถิติผู้สูงอายุในประเทศไทยเมื่อวันที่ 13 มีนาคม 2565 พบว่า มีประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทยจำนวน 12,116,119 คน แบ่งเป็นชาย 5,339,610 คน เป็นผู้หญิง 6,776,589 คน (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2565)

ผู้สูงอายุสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 รูปแบบ ได้แก่ 1) ผู้สูงอายุทั่วไป คือ บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไปและมีสัญชาติไทย (พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ, 2546, น. 1) 2) ผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ คือ บุคคลที่เพียบพร้อมไปด้วยความรู้ ประสบการณ์ เป็นผู้พร้อมทั้งคุณวุฒิ และวัยวุฒิ เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่า สามารถถ่ายทอดความรู้ ความสามารถของตนเองแก่ผู้อื่นได้ ฉะนั้นศักยภาพผู้สูงอายุจึงนำมาสู่คลังปัญญาผู้สูงอายุ ซึ่งครูเกษียณอายุจากชมรมครูบำนาญแมร์มิจัดว่าเป็นผู้สูงอายุในรูปแบบที่ 2

ชมรมครูบำนาญแมร์มิจำเภอแมร์มิ จังหวัดเชียงใหม่ เป็นชมรมที่รวบรวมข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เกษียณอายุราชการแล้วให้มารวมกลุ่มกัน เป็นองค์กรที่ไม่แสวงหากำไร เป็นสมาชิกของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูเชียงใหม่ ชมรมฯ มีสมาชิกเป็นครูเกษียณอายุที่มีศักยภาพ มีความรู้ และประสบการณ์ที่สั่งสมมาจากการประกอบอาชีพ ที่สามารถถ่ายทอดความรู้ความสามารถของตนเองให้กับผู้อื่นได้ มีภาวะพลผลัดของผู้สูงอายุ คือ การไม่อยู่นิ่งทำกิจกรรมตลอดเวลา เริ่มตั้งแต่การทำกิจกรรมที่ตนชอบในยามว่าง และการทำกิจกรรมที่ทำในองค์กรที่ตนเป็นสมาชิก การมีสุขภาพที่ดี สามารถดูแลตนเองให้มีสุขภาพกาย ใจ สังคม และจิตวิญญาณได้เหมาะสมกับวัย และมีความมั่นคงในชีวิต คือ การมีความมั่นคงทางด้านรายได้ ด้านที่อยู่อาศัย และด้านผู้ดูแล จิราพร เกศพิชญวัฒนา และคณะ (อ้างถึงใน อรสา ธาตวากร, 2562, น. 55) ด้วยเหตุนี้จึงเป็นที่น่าสนใจว่าในตำบลแมร์แมร์ ซึ่งเป็นตำบลใหญ่มีประชากรจำนวน 9,689 คน (เทศบาลตำบลแมร์แมร์, 2563) มีหมู่บ้านอยู่ในเขตการปกครองของเทศบาลตำบลแมร์แมร์ จำนวน 12 หมู่บ้าน และเป็นพื้นที่ที่มีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านเศรษฐกิจที่เชื่อมโยงมาจากการท่องเที่ยว จะมีครูเกษียณอายุมีความรู้ความชำนาญอยู่ในลักษณะใดบ้าง และประชาชนในพื้นที่ตำบลแมร์แมร์มีความต้องการในการใช้ประโยชน์จากคลังปัญญาครูเกษียณอายุอย่างไรบ้าง ทั้งนี้เพื่อพัฒนาความรู้ของประชาชนในตำบลแมร์แมร์นี้ให้มีศักยภาพมากยิ่งขึ้น โดยใช้ทรัพยากรมนุษย์ที่มีอยู่ในตำบลแมร์แมร์เอง อีกทั้งยังสนับสนุนให้คนในชุมชนมีการทำกิจกรรมร่วมกัน

ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาลักษณะองค์ความรู้ของครูเกษียณอายุ จากชมรมครูบำนาญ แม่ริม และต้องการศึกษาความต้องการในการใช้ประโยชน์จากคลังปัญญาครูเกษียณอายุของประชาชนในตำบลแม่แรม และเทศบาลตำบลแม่แรม เพื่อนำศักยภาพของครูเกษียณอายุจากชมรมครูบำนาญแม่ริมร่วมมือกับทางเทศบาลตำบลแม่แรม อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ พัฒนาท้องถิ่น ให้ทุกคนในท้องถิ่นมีความรู้เพิ่มขึ้นและเพื่อพัฒนาศักยภาพของทุกคนในชุมชน อีกทั้งความรู้และทักษะที่ได้สามารถนำไปประกอบเป็นอาชีพเสริมหารายได้เพื่อใช้ในการดำรงชีวิตต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจคลังปัญญาของครูเกษียณอายุและความเป็นไปได้ในการใช้ประโยชน์จากคลังปัญญาครูเกษียณอายุในชมรมครูบำนาญแม่ริม อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาความต้องการในการใช้ประโยชน์จากคลังปัญญาครูเกษียณอายุของประชาชนในชุมชนตำบลแม่แรม และของเทศบาลตำบลแม่แรม

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Methods Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ 1) การสำรวจคลังปัญญาของครูเกษียณอายุ และความเป็นไปได้ในการใช้ประโยชน์จากคลังปัญญาครูเกษียณอายุ โดยคัดเลือกครูเกษียณอายุจากชมรมครูบำนาญแม่ริม โดยใช้เทคนิคการเลือกตัวอย่างแบบลูกโซ่ (Snowball Sampling) ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลโดยเลือกใช้การวิเคราะห์ส่วนประกอบ (Component Analysis) 2) การวิจัยเชิงคุณภาพ การสำรวจความต้องการในการใช้ประโยชน์จากคลังปัญญาครูเกษียณอายุของเทศบาลตำบลแม่แรม ดำเนินการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับความต้องการใช้ประโยชน์จากคลังปัญญาครูเกษียณอายุของเทศบาลตำบลแม่แรม จำนวน 5 คน ซึ่งประกอบด้วย นายกเทศมนตรี ผู้อำนวยการกองการศึกษา นักพัฒนาชุมชน นักวิชาการสาธารณสุข และนักวิชาการเกษตร ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือ วิเคราะห์ข้อมูลแบบบรรยายอธิบายและพรรณนาความ (Content Analysis) ส่วนการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อสำรวจความต้องการในการใช้ประโยชน์จากคลังปัญญา

ครูเกษียณอายุของประชาชนในชุมชนตำบลแม่แรม คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากประชาชนในตำบลแม่แรม 12 หมู่บ้าน จำนวน 9,689 คน โดยใช้สูตร Yamane ในการคำนวณขนาดตัวอย่าง ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 372 คน ความคาดเคลื่อน 0.05 ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์ SPSS (statistics package for the social sciences) สถิติที่ใช้เป็นสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย

4. สรุปผลการวิจัย

1. การสำรวจคลั่งปัญญาของครูเกษียณอายุ และความเป็นไปได้ในการใช้ประโยชน์จากคลั่งปัญญาครูเกษียณอายุ ผลการศึกษาพบว่า มีครูเกษียณอายุที่เป็นสมาชิกในชมรมครูบ้านาญแม่ริม อาศัยอยู่ในตำบลแม่แรมและพื้นที่ใกล้เคียง มีจำนวน 8 คน มีความรู้ความชำนาญในด้านการเลี้ยงเด็กปฐมวัยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 37.50 นอกจากนั้นมีความชำนาญในด้านสังคมและการใช้ชีวิตประจำวัน ภาษาไทยและดนตรีไทย การถนอมอาหาร สุขศึกษาและพลศึกษา และการเกษตร โดยในแต่ละด้านคิดเป็นร้อยละ 12.50 รวมเป็นร้อยละ 62.50 ซึ่งความรู้ความชำนาญเหล่านี้เกิดจากการสั่งสมความรู้ ทักษะ ความชำนาญ ซึ่งครูเกษียณอายุเกือบทั้งหมด (ยกเว้นเพียง 1 คน ที่ให้เหตุผลเกี่ยวกับปัญหาเรื่องสุขภาพ) ต่างยินดีให้ความร่วมมือในการถ่ายทอดความรู้ให้กับประชาชนในตำบลแม่แรมโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน อาจมีบางคนที่ระบุง่วงไขของการถ่ายทอดความรู้ของตนเอง เช่น การจัดหาวัตถุดิบหรือวัสดุอุปกรณ์ในการถ่ายทอดความรู้ และการจัดหาพาหนะรับ-ส่งในการเดินทาง หากจำเป็นต้องไปถ่ายทอดความรู้นอกสถานที่

2. การสำรวจความต้องการในการใช้ประโยชน์จากคลั่งปัญญาครูเกษียณอายุของประชาชน ผลการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลเกินกว่าครึ่ง (ร้อยละ 54.3) เป็นเพศหญิง เกือบหนึ่งในห้า (ร้อยละ 18.3) มีอายุ 50 - 59 ปี สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น (ร้อยละ 24.7) และเกือบหนึ่งในสี่ (ร้อยละ 24.2) ประกอบอาชีพการเกษตร ส่วนการแบ่งความต้องการของประชาชนสามารถแบ่งออกเป็น 6 ด้าน ตามความรู้ความสามารถของครูเกษียณ แสดงดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 รายละเอียดความต้องการใช้ประโยชน์จากคลังปัญญาครูเกษียณอายุของประชาชน
ในชุมชนตำบลแม่แรม

(n=372)

ลำดับ	ความต้องการความรู้จาก คลังปัญญาครูเกษียณอายุ	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ระดับความ ต้องการ
1	ด้านการเลี้ยงเด็กปฐมวัย	3.43	มาก
2	ด้านสังคมและการใช้ชีวิตประจำวัน	3.72	มาก
3	ด้านภาษาไทยและดนตรีไทย	3.23	ปานกลาง
4	ด้านการถนอมอาหาร	3.77	มาก
5	ด้านสุขศึกษาและพลศึกษา	3.56	มาก
6	ด้านการเกษตร	4.15	มาก

จากตารางข้างต้นเมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่า 1) ประชาชนมีความต้องการความรู้ทางด้านการเกษตรในระดับมาก ($\bar{x} = 4.15$) อาจเป็นเพราะ ตำบลแม่แรมมีผู้ที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมจำนวนมาก ประชาชนในตำบลจึงมีความสนใจในการทำเกษตรมาก เพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาวิธีการทำเกษตรของตนเองให้ได้ผลผลิตที่มีปริมาณและคุณภาพดีขึ้น 2) ประชาชนมีความต้องการความรู้ทางด้านการถนอมอาหารอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.77$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนมองว่า ผู้สูงอายุ แม่บ้าน คนว่างงาน และคนที่ว่างจากการทำงานในชุมชน สามารถนำความรู้ที่ได้จากการถนอมอาหารจากวัตถุดิบต่างๆ ที่มีในชุมชนไปหารายได้เสริมได้ ประชาชนมีความต้องการความรู้ 3) ประชาชนมีความต้องการความรู้ทางด้านสังคมและการใช้ชีวิตประจำวันอยู่ในระดับระดับมาก ($\bar{x} = 3.72$) อาจเป็นเพราะ ประชาชนในตำบลแม่แรมมีความรู้ในเรื่องของกฎหมายและสิทธิของตนเองค่อนข้างน้อยจึงถูกเอาเปรียบอยู่บ่อยครั้ง ส่วนการใช้ชีวิตประจำวันโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการใช้ยาสามัญประจำบ้านให้ถูกต้องเป็นสิ่งจำเป็นมากในการใช้ชีวิต เพราะการกินยาผิดวัตถุประสงค์สามารถทำให้เกิดโรคแทรกซ้อนขึ้นได้ อีกทั้งข้อควรระวังในการใช้สื่อสังคมก็เป็นเรื่องจำเป็นมากในสังคมยุคปัจจุบัน เพื่อป้องกันการถูกล่อลวงข้อมูลส่วนตัวอันเป็นเหตุให้เสียทรัพย์สิน 4) ประชาชนมีความต้องการความรู้ทางด้านสุขศึกษาและพลศึกษาในระดับมาก ($\bar{x} = 3.56$) อาจเป็นเพราะ ประชาชนตำบลแม่แรมโดยเฉพาะผู้สูงอายุมี

ความต้องการให้สุขภาพร่างกายของตนเองแข็งแรงมากยิ่งขึ้น แต่การออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุมีความเสี่ยงมาก จึงมีความต้องการเรียนรู้วิธีการออกกำลังกายที่ถูกต้อง อีกทั้งการเล่นกีฬาสำหรับเด็กและเยาวชนมีความจำเป็นอย่างมากที่ต้องการเรียนรู้ด้าน กฎ กติกา และการเล่นที่ถูกต้อง 5. ประชาชนมีความต้องการความรู้ทางด้านการเลี้ยงเด็กปฐมวัยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.43$) อาจเป็นเพราะ พ่อ แม่ ผู้ปกครอง อยากฝึกสอนลูกหลานให้มีพัฒนาการเบื้องต้นก่อนไปโรงเรียน เพราะถ้าเด็กได้รับการพัฒนาอย่างถูกต้องและเหมาะสมครบทั้ง 4 ด้าน เด็กก็จะเติบโตอย่างมีคุณภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจ อีกทั้งยังเป็นการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าเรียนในระบบการศึกษาต่อไป และ 6. ประชาชนมีความต้องการความรู้ทางด้านภาษาไทยและดนตรีไทยในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.23$) อาจเป็นเพราะ ประชาชนในตำบลแม่แรมส่วนใหญ่มุ่งแต่ทำงานหาเลี้ยงครอบครัว พวกเขาจึงไม่ค่อยมีความต้องการความรู้ในด้านนี้ ประชาชนคิดว่าแค่อ่านออกเขียนได้ก็เพียงพอในการใช้ทักษะด้านภาษาในการใช้ชีวิตประจำวันแล้ว.

3. การศึกษาความต้องการในการใช้ประโยชน์จากคลังปัญญาครูเกษียณอายุของเทศบาลตำบลแม่แรม พบว่า ทางเทศบาลตำบลแม่แรมมีความต้องการใช้ประโยชน์จากความรู้ของครูเกษียณอายุจากชมรมฯ จำนวน 5 ด้าน ได้แก่

3.1 ด้านการเลี้ยงเด็กปฐมวัย ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการกองการศึกษา ระบุว่า การนำครูเกษียณอายุเข้ามาช่วยทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยครูเกษียณจะช่วยแนะนำเทคนิคและวิธีการพัฒนาเด็กเล็กให้กับครูผู้สอนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อีกทั้งครูเกษียณยังมีความรู้และประสบการณ์ในการเลี้ยงเด็กปฐมวัยมากจึงมีความเข้าใจเด็กๆ มากกว่าครูในศูนย์เด็กเล็กบางคนของทางเทศบาล ดังคำสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

“อยากให้ครูเกษียณอายุที่มีความรู้เรื่องการเลี้ยงเด็กปฐมวัยเข้ามาช่วยสอนเด็กๆ เพราะครูเกษียณอายุอาจจะมีการสอนที่ส่งเสริมในเรื่องของการพัฒนาเด็กให้ดีขึ้น เช่น การคิดคำนวณ การอ่าน-เขียน ทางเราจะจัดเวลาสอนเสริมให้ แต่เราต้องเน้นครูที่เทศบาลเป็นหลักในการสอนก่อน แล้วให้ครูเกษียณอายุสอนเสริม หากเป็นไปได้ก็อยากให้เข้ามาช่วยดูแลเด็กๆ ด้วยกัน” (สมัชฌ์ ดุสสาย, สัมภาษณ์, 25 พฤษภาคม 2564)

3.2 ด้านสังคมและการใช้ชีวิตประจำวัน จากการสัมภาษณ์นักพัฒนาชุมชน พบว่า ทางเทศบาลฯ เห็นว่าจะเป็นการดีที่ครูเกษียณอายุเข้ามาทำกิจกรรมร่วมกันกับผู้สูงอายุ เช่น แบ่งปันประสบการณ์ ให้ข้อคิดในการใช้ชีวิต ให้ความรู้ในเรื่องของสิทธิ หน้าที่พลเมือง หรือกฎหมายเบื้องต้น เพราะปัจจุบันมีบ่อยครั้งที่ผู้สูงอายุถูกหลอกลวงเอาข้อมูลส่วนตัวไป อีกทั้งยัง

ถูกเอาเปรียบเพราะความไม่รู้กฎหมายและสิทธิของตนเองที่มีอยู่ ทั้งนี้ นักพัฒนาชุมชนมองว่า ครูเกษียณและผู้สูงอายุเป็นวัยที่ใกล้เคียงกัน น่าจะมีความเข้าใจซึ่งกันและกันได้ดีกว่า มีความเป็นไปได้สูงที่ผู้สูงอายุบางคนอาจจะยอมเปิดใจรับฟังครูเกษียณ ยินยอมจากการสัมภาษณ์ดังนี้

“อยากให้ครูเกษียณอายุมาช่วยสร้างความสนุกสนานให้เสียงหัวเราะ มาร่วมทำกิจกรรมกับผู้สูงอายุเพราะคนแก่เหมือนกัน จะเข้าใจกันและกันได้ดีกว่าพวกเรา เขาอาจจะเล่าเรื่อง แบ่งปันประสบการณ์ ตักเตือน ให้ความรู้ในเรื่องสิทธิและหน้าที่ กฎหมาย และให้ข้อคิดการใช้ชีวิตแก่กันและกันได้” (วรชยา คำภีระ, สัมภาษณ์, 25 พฤษภาคม 2564)

3.3 ความรู้ด้านสุขศึกษาและพลศึกษา การสัมภาษณ์นักวิชาการสาธารณสุข ระบุว่าเทศบาลฯ มีความต้องการครูเกษียณอายุเข้ามาให้ความรู้ในเรื่องของสุขศึกษาและพลศึกษา โดยเฉพาะการบริหารร่างกายสำหรับผู้สูงอายุ และพร้อมที่จะสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรม หากครูเกษียณอายุและผู้สูงอายุมีความต้องการที่จะทำกิจกรรมอื่นๆ นอกจากการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ เช่น การละเล่นพื้นบ้าน ดังคำสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

“หากมีครูเกษียณอายุที่มีความรู้เรื่องสุขศึกษาและพลศึกษามาสอนการบริหารร่างกายสำหรับผู้สูงอายุก่อนเริ่มทำกิจกรรมต่างๆ ก็เป็นเรื่องที่ดี เพราะเป็นการคลายเครียดและเตรียมความพร้อม เพื่อให้ผู้สูงอายุมีความกระปรี้กระเปร่าและพร้อมสำหรับเริ่มกิจกรรมต่อไปได้ จึงอยากให้ครูเกษียณอายุมาร่วมด้วยช่วยกันดูแล้วยุสูงอายุด้วยกัน วัยเดียวกันจะเข้าใจกันมากกว่า นอกจากการออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุแล้ว ทางเราต้องการให้นำเอาการละเล่นพื้นบ้านมาเล่นและสอนคนในกลุ่มด้วยก็จะดีมาก หรือหากอยากจัดกิจกรรมอย่างอื่น ทางเรามีงบประมาณผ่านกองทุนประกันสุขภาพ ปีละ 500,000 บาท สามารถทำเรื่องขอจัดกิจกรรมได้เลยหากคนในกลุ่มมีความต้องการ” (อรุณ อุทัย, สัมภาษณ์, 25 พฤษภาคม 2564)

3.4 ด้านการถนอมอาหาร การสัมภาษณ์นักพัฒนาชุมชน พบว่า มีความต้องการครูเกษียณอายุที่มีความรู้ในเรื่องการถนอมอาหาร เพื่อช่วยสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) ในการจัดกิจกรรมให้ความรู้แก่ชาวบ้าน เพราะครูเกษียณเคยเป็นครูมาก่อนจึงมีความรู้และประสบการณ์มาก หากครูเกษียณอายุที่มีความรู้เกี่ยวกับการแปรรูปอาหาร และการนำสิ่งรอบตัวที่มีอยู่ในทุกครัวเรือนดัดแปลงนำมาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน มาถ่ายทอดให้กับชาวบ้านได้จะเป็นการดี ดังคำสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

“ครูเกษียณอายุบางคนเก่งมากความรู้เต็มเปี่ยมแม่เกษียณไปแล้ว แต่เราต้องดูก่อนว่าครูมีความรู้เรื่องไหนบ้างที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์กับกลุ่มแม่บ้านได้ แต่ถ้าเป็นเรื่อง

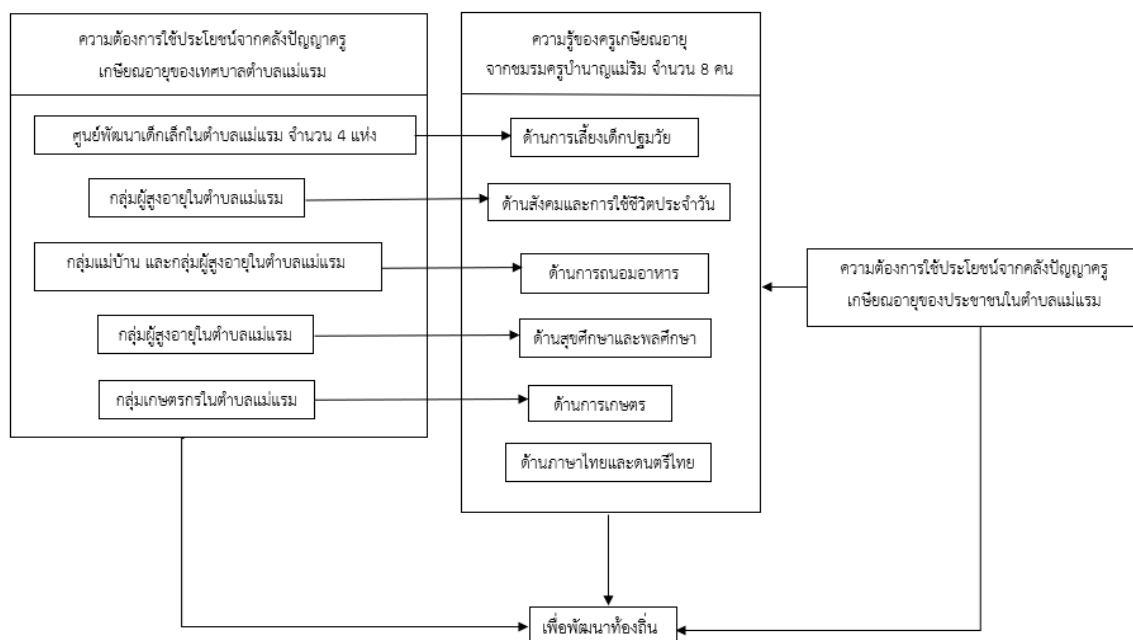
ของการถนอมอาหารก็ดีเลย เพราะบางครั้งเรือนมมีวัตถุดิบหรืออาหารที่กินไม่หมดปล่อยทิ้งไว้ก็เสีย ทางเราก็อาจจะขอให้ครูเกษียณเข้ามาช่วย กศน. ให้ความรู้ส่งเสริมการประกอบอาชีพให้ชาวบ้าน ให้กลุ่มแม่บ้านหรือกลุ่มผู้สูงอายุได้มีความรู้เล็กๆน้อยๆติดไม้ติดมือกลับบ้านไปก็ดี แต่ทางเทศบาลไม่มีงบจ้าง หากครูเกษียณเต็มใจมาช่วยทางเราจะต้อนรับเป็นอย่างดี” (วรัชยา คำภีระ, สัมภาษณ์, 25 พฤษภาคม 2564)

3.5 ด้านเกษตร จากการสัมภาษณ์นักวิชาการเกษตร พบว่า มีความต้องการความรู้จากครูเกษียณอายุเรื่องเกษตรปลอดสารพิษ มาช่วยให้ความรู้ในเรื่องของการทำเกษตรแบบปลอดสารเคมี เนื่องจากทางเทศบาลฯ กำลังผลักดันให้เกษตรกรในพื้นที่หันมาทำเกษตรแบบปลอดสารพิษตามวิสัยทัศน์ของเทศบาลฯ ที่ระบุว่า "ประตูสู่การท่องเที่ยว มุ่งสู่เกษตรปลอดสารพิษ เศรษฐกิจพอเพียง อนุรักษ์วัฒนธรรมชนเผ่า” ประกอบกับเมื่อปี 2560 บ้านโพนนอก หมู่ที่ 10 ตำบลแม่แรม มีกลุ่มเกษตรกรซึ่งเดิมประกอบอาชีพเกษตรกรรมโดยส่วนใหญ่ทำนาและสวนผักเป็นหลัก ได้รวมกลุ่มกันเปิดศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวทางพระราชดำริ เป็นศูนย์การเรียนรู้ของหมู่บ้านโดยมีเทศบาลตำบลแม่แรม สำนักงานเกษตรอำเภอแม่ริม และปราชญ์ท้องถิ่นสนับสนุน ภายในศูนย์มีการส่งเสริมการเรียนรู้และสาธิตการเลี้ยงไก่ไข่ ไก่กระดุกดำ เลี้ยงกบ เลี้ยงปลา ทาน นกกระทา การทำ นาข้าว ถั่วเหลือง ผักสวนครัว ผักกางมุ้ง ปลอดสารพิษ การปลูกมะเขือญี่ปุ่น ปลูกกล้วย การเพาะ ถั่วงอก น้ำส้มควันไม้ การทำปุ๋ยหมัก นักวิชาการเกษตรมีความเห็นว่า ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ฯ ในแต่ละเดือนจะมีหน่วยงานต่างๆ รวมไปถึง โรงเรียน วิทยาลัย เข้ามาศึกษาดูงานเป็นจำนวนมาก ทำให้ในช่วงนี้เจ้าหน้าที่ประจำฐานการเรียนรู้แต่ละฐานมีไม่เพียงพอ จึงมีความต้องการให้ครูเกษียณอายุเข้ามาช่วยเจ้าหน้าที่ประจำฐานคอยแนะนำ และให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องการทำเกษตรแบบผสมผสาน นอกจากนี้ทางศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงฯ มีการบริหารจัดการงบประมาณของตนเอง จึงสามารถจ่ายค่าตอบแทนครูได้ด้วย ยืนยันจากคำสัมภาษณ์ดังนี้

“ถ้าหากเป็นไปได้อยากให้ครูไปช่วยที่ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงฯ มากกว่า เพราะศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงฯ จะมีฐานการเรียนรู้หลายฐานเมื่อมีหน่วยงานอื่นหรือ โรงเรียนติดต่อมาดูงาน ช่วงนั้นจะขาดกำลังคนประจำฐานความรู้ ถ้าครูเกษียณอายุที่มีความรู้ด้าน การเกษตรไปช่วยตรงนั้นจะดีมาก และทางศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงฯ ได้

บริหารจัดการ งบประมาณเองภายในศูนย์จึงมีค่าตอบแทนให้ครูด้วย” (ภัทรพงษ์ กิจคำ, สัมภาษณ์, 25 พฤษภาคม 2564)

ภาพที่ 1. ความรู้ของครูเกษียณอายุและความต้องการใช้ประโยชน์จากคลังปัญญาครูเกษียณอายุของประชาชนในตำบลแม่แรมและเทศบาลตำบลแม่แรม

5. อภิปรายผลการวิจัย

1. ชมรมข้าราชการครูบ้านบุญแม่มริเป็นชมรมฯ มีสมาชิกเป็นครูเกษียณอายุที่มีศักยภาพ มีความรู้ และประสบการณ์ที่สั่งสมมาจากการประกอบอาชีพครู ที่สามารถถ่ายทอดความรู้ความสามารถของตนเองให้กับผู้อื่นได้ ครูเกษียณจึงเป็นทรัพยากรสำคัญของชมรมฯ ที่ไม่อาจประเมินคุณค่าได้ มีมูลค่าในตัวทั้งด้านความรู้ความสามารถ ทักษะ หรือความชำนาญ เป็นทุนมนุษย์ที่มีความสำคัญที่สุดในขององค์กร ที่ไม่อาจแยกทุนทรัพย์นี้ออกจากเจ้าของได้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Ployhart & Moilterno (2011, p. 127) ที่พบว่า ทุนมนุษย์ คือ ความรู้ ความสามารถ ทักษะ ทัศนคติ และอื่น ๆ ที่อยู่ในตัวบุคคล คนที่มีความแตกต่างกัน ย่อมมีทุน

มนุษย์ที่แตกต่างกัน จากแนวคิด Lynda Gratton และ Sumantra Ghoshal (อ้างถึงใน นิตสารก์ เวชยานนท์, 2551, น. 5) ที่ระบุว่าทุนมนุษย์ในองค์กรมีส่วนผสมของ 3 สิ่ง คือ 1) ทุนทางปัญญา (Intellectual Capital) 2) ทุนทางสังคม (Social Capital) และ 3) ทุนทางอารมณ์ (Emotional Capital) ผู้วิจัยมองว่า ครูเกษียณอายุของชมรมฯ มีทุนทางปัญญาที่เป็นเลิศ เป็นสินทรัพย์ที่มีค่าที่อยู่ในตัวบุคคล เป็นทุนทางปัญญาที่ยังใช้ยิ่งเพิ่ม และทุนปัญญาเหล่านี้ควรได้รับการกระตุ้นให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ และส่งต่อความรู้ให้กับคนในชุมชนและสังคมที่ตัวเองอยู่อาศัย ทำให้เกิดทุนทางสังคมขึ้นเป็นการรวมตัวกันทำกิจกรรมต่างๆ บนพื้นฐานความเชื่อถือและความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนที่อยู่ในพื้นที่เดียวกัน เป็นการเอื้อประโยชน์ต่อการสร้างทุนทางปัญญาให้กับคนในชุมชนและตัวครูเกษียณอายุเอง คลังปัญญาของครูเกษียณอายุในอำเภอแม่ริมเป็นทุนทางสังคมที่ยังใช้จะยิ่งเพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ญัฐชยา ผิวเงิน (2554) พบว่า ทุนทางสังคมที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาชุมชน ได้แก่ ทุนทางสังคมในรูปแบบของทรัพยากรมนุษย์ (กลุ่ม/องค์กรในชุมชน) เกิดเป็นพลังในการขับเคลื่อนและพัฒนาชุมชน ทำให้คนในชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ นอกจากนี้ครูเกษียณอายุยังมีทุนทางอารมณ์ เพราะเคยเป็นครูมาก่อนโดยทั่วไปจะมีความหยิ่งหย่อนทางอารมณ์สูง มีการแสดงออกทางอารมณ์ที่เหมาะสมกับสถานการณ์ มีความยึดหยุ่นในการพูดและการปฏิบัติในที่สาธารณะอย่างเหมาะสม มีความมุ่งมั่นและมีแรงจูงใจหากต้องการทำอะไรแล้วจะทำสิ่งนั้นให้ประสบความสำเร็จ เช่น การออกมาให้ความรู้กับคนในชุมชน เมื่อมีความมุ่งมั่นแล้วก็จะให้ความรู้กับคนในชุมชนได้เต็มที่เพื่อให้คนในชุมชนที่มาได้รับความรู้กลับไปทุกคน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภาพิชญ์ โปร์แมนน์ (อ้างถึงใน บังอร ศิริสัญลักษณ์, 2559, น. 44) พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพร้อมในการปฏิบัติงาน ส่วนจิตอาสาเป็นพลังเพิ่มพูนทำให้ปัจเจกกระทำความดียิ่งขึ้นไป ทำให้ชีวิตมั่นคงในการสร้างสรรค์สิ่งดีให้กับสังคม

การช่วยเหลือผู้อื่นและยินดีที่จะใช้ความรู้ของตนเองเป็นวิทยาทานให้กับคนอื่น โดยไม่หวังสิ่งตอบแทนของครูเกษียณอายุจากชมรมข้าราชการครูบำนาญแม่ริม สะท้อนให้เห็นความเสียสละและความเป็นผู้ให้ของครูเกษียณ ซึ่ง ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2552, น. 17) ได้อธิบายถึงการกระทำนี้ว่า เป็นการกระทำด้วยจิตวิญญาณที่มีความรัก ความห่วงใย ความเอื้ออาทรต่อคนอื่น และสังคม มีจิตคิดสร้างสรรค์เป็น กุศล และมุ่งทำแต่กรรมดีที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมเพื่อให้สังคมโดยรวมมีความสุข สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุภาพร ทศพระรินทร์ (2556, น. 55) ที่พบว่า ผู้ที่มีจิตอาสาจะแสดงออกซึ่งพฤติกรรมจิตอาสาทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม เช่น

การเสียสละเงิน สิ่งของ เวลา ร่างกาย และสติปัญญาเพื่อสาธารณประโยชน์ในการทำกิจกรรม เพื่อช่วยเหลือผู้อื่นและสังคมโดยไม่หวังผลตอบแทน อีกทั้งครู เกษียณอายุมองเห็นคุณค่าของการให้ที่ไม่สิ้นสุด และยังหวังว่าความรู้ที่ตนมีจะสามารถส่งสมเป็นคลังปัญญาสำหรับคนในพื้นที่ได้เรียนรู้ต่อไปในอนาคต ฉะนั้นการนำคลังปัญญาของครูเกษียณอายุมาใช้ประโยชน์จึงมีความเป็นไปได้มากกับกลุ่มคนหรือหน่วยงานที่มีความสนใจที่จะใช้ประโยชน์จากคลังปัญญาครูเกษียณอายุในตำบลแม่แรมและในพื้นที่ใกล้เคียง

2. ความต้องการในการใช้ประโยชน์จากคลังปัญญาครูเกษียณอายุของประชาชน พบว่าประชาชนในตำบลแม่แรมมีความต้องการความรู้ในระดับมากเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้อาจจะอธิบายได้ว่า การที่ประชาชนในตำบลแม่แรมมีความต้องการในการใช้ประโยชน์จากคลังปัญญาครูเกษียณอายุจากชมรมครูบำนาญแม่ริม นั้น เพราะว่าตามธรรมชาติของมนุษย์นั้นจะมีแรงผลักดันให้ตนเองได้เรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองสนใจมีความตั้งใจที่จะเรียนรู้เพื่อเติมเต็มและพัฒนาตัวเองต่อไปเรื่อย ๆ นอกจากนั้นยังทำให้ตนเองรู้สึกว่ามีคุณค่าในตนเองมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับกับทฤษฎีความต้องการของมนุษย์ของ Alderfer (อ้างถึงใน ฉันทฐา กริทธิธัญ, 2550, น. 35-36) ได้กล่าวไว้ว่า มนุษย์มีความต้องการ หลัก 3 ประการ ซึ่งหนึ่งในความต้องการคือ ความต้องการด้านความเจริญเติบโต (Growth Needs : G) เป็นความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาตนเอง ความก้าวหน้าในวิชาชีพ ความภาคภูมิใจในตนเอง ตลอดจนการเข้าใจในตนเอง และการใช้ศักยภาพของตนอย่างเต็มที่ให้ก้าวหน้าเติบโตยิ่งขึ้นไป และสอดคล้องกับ (สุนทร สุนันท์ชัย, 2543) ที่ได้อธิบายว่าเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ มนุษย์มีภารกิจในการพัฒนาตนเองอย่างไม่มีวันจบสิ้น ไม่เพียงแต่ใช้ชีวิตให้อยู่รอดเพียงอย่างเดียว แต่ต้องมีการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นด้วย การเรียนรู้จึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนามนุษย์อย่างต่อเนื่องไปสู่ความสมบูรณ์ สิ่งใดที่ประชาชนในตำบลแม่แรมตระหนักว่า สิ่งนั้นจักเป็นประโยชน์ต่อการใช้ชีวิตประจำวันของตน ประชาชนจึงไม่ลังเลที่จะแสดงออกถึงความต้องการของตน

2.1 จากการสัมภาษณ์บุคลากรในเทศบาลตำบลแม่แรมเกี่ยวกับความต้องการใช้ประโยชน์จากคลังปัญญาครูเกษียณอายุของเทศบาลตำบลแม่แรม ซึ่งประกอบด้วยนายกเทศมนตรี ผู้อำนวยการกองการศึกษา นักพัฒนาชุมชน นักวิชาการสาธารณสุข และนักวิชาการเกษตร ทั้งหมดมีความเห็นไปในทำนองเดียวกันว่า ครูเกษียณแม้จะเกษียณอายุการทำงานในราชการแล้ว ล้วนมีความสำคัญต่อสังคมเป็นอย่างมาก เพราะครูเกษียณอายุเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่า เปรียบเหมือนคลังปัญญาที่มีค่าที่เพียบพร้อมไปด้วยความรู้และ

ประสบการณ์ เป็นผู้ที่มีพร้อมทั้งคุณวุฒิและวัยวุฒิ ตลอดจนความรู้ความสามารถที่สะสมมาจากการประกอบอาชีพครู นำมาสู่คลังปัญญาและสามารถถ่ายทอดความรู้ความสามารถของตนเองให้กับผู้อื่นได้ ครูเกษียณอายุบางคนจะเป็นคนที่มีลักษณะเป็นผู้ให้และช่วยเหลือผู้อื่น แบ่งปันความสุขส่วนตนเพื่อทำประโยชน์แก่ส่วนรวม เข้าใจ เห็นใจผู้อื่นที่มีความเดือดร้อน อาสาช่วยเหลือสังคมโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน ฉะนั้นครูเกษียณอายุจึงมีความสำคัญและเป็นที่ต้องการในสังคมเป็นอย่างมาก ความคิดดังกล่าวของเจ้าหน้าที่และผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสอดคล้องกับ แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2, ปี 2545 (คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานผู้สูงอายุแห่งชาติ, 2545, น. 38) ที่ว่า ผู้สูงอายุที่มีศักยภาพเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่า เปี่ยมไปด้วยพลังศักยภาพ สมควรแก่การส่งเสริมและสนับสนุนการนำภูมิปัญญามาใช้เพื่อเป็นประโยชน์กับคนในชุมชน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วารุณี พงษ์ภิญโญ (อ้างถึงใน เจริญขวัญ รัชชานันติ, 2559, น. 82). ที่พบว่า ผู้สูงอายุเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่า และการนำภูมิปัญญาไปใช้นั้นสามารถทำได้โดยการถ่ายทอดจากการรวมกลุ่ม จนในที่สุด "ภูมิปัญญา" ก็จะเป็นส่วนสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนให้กับสังคมไทยต่อไป

ผลการศึกษาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นนิมิตหมายอันดีของการสนับสนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาทุนมนุษย์ในชุมชน ดังนั้นความเป็นไปได้ในการใช้ประโยชน์จากคลังปัญญาครูเกษียณอายุของเทศบาลตำบลแม่แรมจึงมีความเป็นไปได้มาก ขึ้นอยู่กับว่าทางชมรมครูเกษียณและเทศบาลมีแนวทางในการดำเนินการที่เป็นรูปธรรมต่อไปในอนาคตอย่างไร

6. องค์ความรู้จากการวิจัย

องค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์จากการวิจัย คือ องค์ความรู้เกี่ยวกับทุนมนุษย์ที่สำคัญในองค์กร ได้แก่ ครูเกษียณอายุจากชมรมครูบ้านาญแม่ริม เป็นทุนมนุษย์ที่ประกอบด้วยทุนทางปัญญา ทุนทางสังคม และทุนทางอารมณ์ ถึงแม้ว่าครูจะเกษียณออกมาแล้วแต่ก็ยังคงมีศักยภาพ มีความรู้ และประสบการณ์ ที่สามารถถ่ายทอดความรู้ ความสามารถของตนเองให้กับผู้อื่นได้ด้วยความเต็มใจ เทศบาลเมื่อได้ทราบถึงความต้องการของประชาชน และเทศบาลเองก็มีความต้องการในการใช้ประโยชน์จากคลังปัญญาครูเกษียณอายุเช่นกัน ก็สามารถนำแนวทางนี้ไปจัดทำแผนงานในการดำเนินการที่เป็นรูปธรรม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคนในชุมชน พัฒนาท้องถิ่นต่อไป

7. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1. ชมรมครูบ้านาญแม่ริมควรจัดทำเครื่องมือในการบันทึกและรวบรวมความรู้ความชำนาญของสมาชิกครูเกษียณอายุภายในชมรมไว้ในรูปแบบต่างๆ เช่น หนังสือ วิกิทัศน์ บันทึกทักษะ ฯลฯ แยกเป็นรายด้านรวบรวมเป็นคลังปัญญาครูเกษียณอายุ พร้อมทั้งหาแนวทางในการเผยแพร่คลังปัญญาให้กับชุมชนท้องถิ่นในอำเภอมะริม เพื่อพิจารณาใช้ประโยชน์จากคลังปัญญาเหล่านี้ในการพัฒนาท้องถิ่นต่อไป

1.2 เทศบาลตำบลแม่แรมร่วมกับครูเกษียณในตำบลแม่แรมหรือใกล้เคียง ควรมีการสนับสนุนกิจกรรมการประชุมร่วมกันเพื่อหาแนวทางการทำงานร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ทางเทศบาลตำบลแม่แรมควรมีการจัดทำแผนโครงการที่สะท้อนจากความต้องการของประชาชน ในการใช้ประโยชน์จากคลังปัญญาครูเกษียณและดำเนินการเพื่อให้เกิดรูปธรรมของการใช้ประโยชน์ที่ชัดเจน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยในเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมระหว่างชมรมครูเกษียณและเทศบาลตำบลแม่แรม เพื่อนำประโยชน์จากคลังปัญญาครูเกษียณอายุจากชมรมครูฯ มาใช้ และมีการประเมินผลว่าประชาชนในพื้นที่ได้รับการพัฒนาจากภูมิปัญญาของครูเกษียณหรือไม่ อย่างไร

2.2 ควรจัดทำนวัตกรรมทางการบริหารโดยอาศัยทุนทางสังคมในพื้นที่ เพื่อสนับสนุนการทำงานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

เอกสารอ้างอิง

กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2565). สถิติผู้สูงอายุ. สืบค้นจาก <https://www.dop.go.th/th/known/side/1/1/1159>

กรมสุขภาพจิต. (2563). ก้าวย่างของประเทศไทย สู่ ‘สังคมผู้สูงอายุ’ อย่างสมบูรณ์แบบ. สืบค้นจาก <https://www.dmh.go.th/news-dmh/view.asp?id=30476>

คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานผู้สูงอายุแห่งชาติ. (2545). แผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 (2545-2564). กรุงเทพมหานคร: ศุภสภาตลาดพร้าว.

- เจิมขวัญ รัชชานันติ. (2559). ศักยภาพการใช้ภูมิปัญญาเพื่อสร้างรายได้ของกลุ่มผู้สูงอายุ จังหวัด เชียงใหม่. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์*, 11(2), 68-84. สืบค้นจาก <https://ph01.tcithaijo.org/index.php/uruj/article/view/77065/61871>
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2552). *สอนให้เด็กมีจิตสาธารณะ*. กรุงเทพฯ: วีพรีนท์ (1991).
- ณัฐชา ผิวเงิน. (2554). *บทบาททุนทางสังคมในการพัฒนาชุมชนบ้านปลาข้าว ตำบล ปลาข้าว อำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ณัฏฐา กริหิรัญ. (2550). *การศึกษาค้นคว้าเพื่อใจในการปฏิบัติงานของพนักงานมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- เทศบาลตำบลแม่แรม. (2563). ข้อมูลพื้นฐาน. สืบค้นจาก <http://maeram.go.th/page/contents/bohae>
- นิสสารก เวชยานนท์. (2551). *มิติใหม่ในการบริหารทุนมนุษย์*. กรุงเทพฯ: กราฟิโก ซิสเต็มส์.
- บังอร ศิริสัญลักษณ์. (2559). ทุนมนุษย์ของเจนเนอเรชันซีกับความพร้อมในการอยู่ร่วมในสังคม ผู้สูงอายุ. *วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต*, 5(1), 36-45.
- พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546. (2546, 31 ธันวาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 120 ตอนที่ 130 ก, หน้า 1.
- สุนทร สุนันท์ชัย. (2543). "ความรู้พื้นฐานการศึกษาตลอดชีวิต" ในเอกสารการสอนชุดวิชา การศึกษาตลอดชีวิตและการศึกษานอกระบบ หน่วยที่ 1 เล่ม 1 สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุภาพร ทศพระรินทร์. (2556). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมจิตอาสาของผู้สูงอายุในชมรม ผู้สูงอายุ จังหวัดนนทบุรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- อรสา ธาตวากร. (2562). การพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุในภาวะพลัดพรากให้เกิดการยัง ประโยชน์ด้านสังคม. *วารสารสังคมวิวัฒน์*, 10(3), 39-63.
- Ployhart, R. E. and Moilterno, T. P. (2011). Emergence of the Human Capital Resource: a Multilevel Model. *Academy of Management Review*, 36(1), 127-150.